

Kultur- og likestillingsdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Oslo, 14.11.2025

Høringssvar til NOU 2025: 7 Musikklandet

Norsk Komponistforening (NKF) setter stor pris på at det nå foreligger en egen NOU for musikklivet.

Vi ser positivt på at utvalget anbefaler å styrke rammeordningene for norsk musikkliv gjennom Kulturdirektoratet og Kulturrådet. Det er særlig viktig at utredningen peker på behovet for å etablere en nasjonal scene for samtidsmusikk og for økt bruk av ny norsk musikk. Når det gjelder det siste punktet, savner vi forslag til hvordan dette konkret kan oppnås, og vi skulle gjerne sett NKFs anbefaling om en søkbar insentivordning for ny norsk musikk og en strømmeavgift/medfinansieringsordning for musikkfeltet omtalt i NOU-en.

Vi mener at utvalget har gitt en forbilledlig, ryddig og oversiktlig fremstilling av feltet. NOU-en presenterer norsk musikkliv på en tilgjengelig, logisk og systematisk måte og gir et helhetlig bilde av musikkens rolle i samfunnet. Utredningen inneholder verdifulle anbefalinger, og vi takker for dette.

Vi merker oss også hvordan utvalget har lyttet til mange av de grundige innspillene som har kommet. Vi vil særlig trekke frem de gode anbefalingene i kapitlene *4.5 Musikk i internasjonale relasjoner*, *4.7 Musikk i utdanningen*, *4.8 Musikk som helse* og *4.9 Musikk og bærekraft samt kapittel 7 - Samisk og nasjonale minoriteters musikkliv og folkemusikk*.

For NKF og norske komponister er følgende anbefalinger sentrale

- Etablering av en nasjonal scene for samtidsmusikk.
- Økt bruk av norsk samtidsmusikk og bestilling av flere verk fra norske komponister.
- Etablering av et opplysningskontor for norsk musikk.
- Økte midler til musikkordningene i Kulturfondet, særlig til komposisjon, produksjon og arrangørstøtte.
- Styrking av Statens kunstnerstipend og økt antall hjemler til musikkfeltet.

Vi håper at NOU-en og utvalgets anbefalinger blir fulgt opp og resulterer i **politisk handling**. Sammen med andre utredninger og kulturmeldinger åpner NOU-en *Musikklandet* for en ny tid der kultur og kunst igjen settes på dagsorden. Den samfunnsmessige betydningen av kunst og kultur ble tydelig vektlagt av generasjonene fra 1945 til 2005 – dette perspektivet bør løftes frem igjen i dag.

I en tid der samfunnsveven, kunsten, kulturen og mangfoldet utfordres av krefter som vil rive ned verdier vårt samfunn bygger på, bør svaret være mer kunst og kultur – ikke mindre.

Fellesskap, solidaritet og mangfold er under press fra antitolerante samfunnssyn som konsentrerer makt hos de sterkeste og hos teknologigiganter på bekostning av folkestyre, kultur og deltakelse.

Gode samfunn bygges ikke ved å rive ned kunst, kultur, fellesskap og solidaritet – men ved å styrke dem.

Eablering av en nasjonal scene for samtidsmusikk

Erfaringer fra andre kunstfelt viser at egne nasjonale samlingspunkter og scener gir betydelig kunstnerisk vekst og utvikling. NKF har siden 2012 arbeidet for en slik scene for samtidsmusikk, enten som et eget tiltak fra SAMT (samtidsmusikkens paraplyorganisasjon) eller i samarbeid med større institusjoner som Oslo-filharmonien. Behovet er også tidligere spilt inn for KUD.

En slik scene vil kunne utvikle, innøve og fremføre ny musikk på tvers av musikksjangere og kunstformer, og samtidig samle aktører og ressurser innenfor samtidsmusikkfeltet. Det er avgjørende at samlingspunktet har gode kontaktflater mot aktører i hele landet.

SAMT har allerede dialog med utbyggere og bærekraftige prosjekter som kan baseres på gjenbruk av eksisterende kultur- og konsertbygg, som eksempel FERDs Marienlystprosjekt og den videre bruken av den fredede delen av NRKs radiobygg rundt Store studio i Oslo.

Vi ønsker å lære av prosesser innen andre kunstfelt, for eksempel dans. Det viktigste er at det handles politisk, at prosessen settes i gang, og at en nasjonal scene for samtidsmusikk etableres snarest mulig.

Det er avgjørende at scenen er har kunstnerisk og økonomisk autonomi, uavhengig av eksterne bindinger som kan endre seg og svekke driften over tid.

Økt bruk av norsk samtidsmusikk og flere bestillingsverk fra norske komponister

Det blir ingen kunst uten at noen skaper den. Komponistene skaper den nye musikken. Vi støtter utvalgets vurdering av behovet for mer ny norsk musikk, og understreker at dette ønsket har vært sterkt uttrykt fra vår side i lang tid. Bevilgningsbrevene fra KUD uttrykker tydelig forventninger om økt bruk av ny norsk musikk, men institusjonene leverer fortsatt lite på dette området.

For å motivere institusjonene til å bestille nye verk foreslår vi en søknadsbasert insentivordning for ny norsk musikk. Vi ber igjen departementet om å se på dette som en egen mulig ordning. Ordningen bør være åpen for institusjoner som samarbeider med komponister om produksjon av ny musikk.

Tiltak som burde vært inkludert i NOU-en

- **En egen insentivordning for ny norsk musikk:**
Ønsket om mer ny norsk musikk må følges opp med en konkret, søkbar insentivordning. NKF har tidligere gitt tydelige og detaljerte forslag til både departementet og utvalget om dette.

- **En norsk medfinansieringsordning for musikkfeltet:**

I kapittel 19.6, side 503, viser utvalget til at det allerede finnes ordninger for strømmeavgifter i Europa.

«Eksempler på nasjonal politikk for å regulere globale plattformtjenester finnes i Frankrike og Canada (strømmeskatt og lisenser). Et alternativ kan vært å innføre en strømmeavgift på alle musikkstrømmetjenester i Norge, hvor avgiften går direkte til økonomisk støtte for aktører som er berørt av hvordan strømmingen påvirker tradisjonelle inntektskilder. Midlene kan kanaliseres inn i fond og støtteordninger for ny musikkproduksjon, talentutvikling og innovasjon. En slik avgift (på for eksempel 5 prosent som i Canada eller 1,2 prosent som i Frankrike) vil kunne styrke norske aktørers muligheter til å investere i prosjekter og oppnå økonomisk bærekraft og bidra til mer rettferdig fordeling av inntekter. Erfaringene fra land med innført strømmeskatt viser imidlertid at avgiften gjerne veltes over på konsumentene når tjenestene øker abonnementsprisene i strømmetjenestene. Konsekvensene av en strømmeavgift må derfor utredes i lys av hvilke andre forhold som påvirker musikkens økosystem.»

I Norge har vi nylig innført en egen medfinansieringsordning for det audiovisuelle feltet – en strømmeavgift for filmer og serier. Vi mener det er på høy tid at man også **innfører en egen strømmeavgift eller medfinansieringsordning overfor de store, dominerende musikkstrømmetjenestene, for å finansiere mer ny norsk musikk**. En slik ordning kunne med fordel forvaltes gjennom eksisterende strukturer, som for eksempel Det norske komponistfond.

Frankrike innførte allerede i fjor en egen strømmeavgift på musikk som strømmes i landet.¹ Det **islandske** kulturdepartementet har nylig lagt frem et lovforslag om en tilsvarende medfinansieringsordning for å støtte islandsk språk og kultur². Formålet i begge land begrunnes med at konkurransen fra internasjonale strømmetjenester og sosiale medier har påvirket det levende musikklivet negativt, svekket det nasjonale musikklivet og undergravd finansieringsgrunnlaget.

Andre avklaringer og innspill

Semiinstitusjoner og institusjonenes plass i statsbudsjettet

Norske konsertarrangører, semiinstitusjoner og store institusjoner er de som fremfører ny norsk musikk på konserter og forestillinger. Denne infrastrukturen er avgjørende for at levende musikk skal kunne fremføres for publikum. Samtidig faller hele grunnlaget for konserter bort dersom ny musikk ikke skapes. Økosystemet må fungere for alle ledd.

¹ <https://bofip.impots.gouv.fr/bofip/14282-PGP.html/identifiant=BOI-AIS-CCN-30-60-20250402>

² <https://www.ruv.is/english/2025-10-09-proposed-5-streaming-levy-to-support-icelandic-language-and-culture-455720>

Vi mener at institusjonene fortsatt bør være en del av statsbudsjettet og ikke samles i en ordning under Kulturdirektoratet. En slik flytting vil svekke feltet og redusere politisk oppmerksomhet og legitimitet. I stedet bør flere semiinstitusjoner løftes inn på statsbudsjettet. Dersom det ikke lar seg gjøre, støtter vi utvalgets forslag om å etablere en egen tilskuddsordning for semiinstitusjoner i Kulturdirektoratet.

Store musikk institusjoner, som orkestre og operaer, har komplekse driftsforhold og lange planleggingshorisonter, og er avhengige av stabile økonomiske rammer. En sentral bekymring knytter seg til demokratisk legitimitet og politisk forankring. Vi mener at en flytting fra statsbudsjettet innebærer risiko for lavere kunnskap og engasjement fra politisk hold. Utvalget har selv påpekt denne mulige konsekvensen.

NKF mener at forslaget i sin nåværende form fremstår som utilstrekkelig utredet med hensyn til praktisk gjennomføring. Det er blant annet uavklart hvordan en eventuell flytting av musikk institusjonene vil påvirke deres tette samhandling med andre scenekunst institusjoner, som teatre. Vi vil derfor uttrykke en klar reservasjon mot en modell der musikk institusjonene fjernes fra statsbudsjettet og legges under Kulturdirektoratet uten en mer dyptpløyende og helhetlig analyse.

Et sterkt musikk liv forutsetter at arrangører, semiinstitusjoner og institusjoner har nok ressurser til å dekke alle kostnader – også komponistenes vederlag. Dette er selve grunnlaget for ny skapende virksomhet.

Kunsten og kulturen kan ikke styrkes dersom de ikke er synlige for dem som treffer beslutningene. Et samfunn med et trygt fundament og et tydelig formål kan ikke bygges uten kunst og kunstnere som er en integrert del av veven som definerer og utvikler samfunnet vårt.

Dokumentasjon og styringsinformasjon

Vi deler utvalgets vurdering av at dokumentasjonen og styringsinformasjonen fra musikkfeltet er for svak. Utvalget peker selv på dette i: «1.1.4 Del IV: Kunnskapsbehov framover. Del IV av utredningen peker på hvilke kunnskapshull som må tettes for at politikken skal kunne utvikles i tråd med samtidens behov. Kapittelet bygger videre på resultater og vurderinger fra hele utredningen og peker på områder der det er særlige behov for forskning, datainnsamling og systematisk dokumentasjon. Et sentralt anliggende er at en flerstemt musikkpolitikk for fremtiden krever et kunnskapsgrunnlag som speiler musikkfeltets mangfold og kompleksitet. Dagens statistikk og forskning er for snevert utformet til å fange opp alt fra uformelle praksiser og minoritetsuttrykk til nye forretningsmodeller og digitale vaner. Utvalget påpeker at selv om Statistisk sentralbyrå og Kulturdirektoratet har forbedret kulturstatistikken de siste årene, er det fortsatt betydelige blinde flekker i det samlede datagrunnlaget.»³

Et særlig problem er at samtidsmusikk ofte skjules i statistikk – og dermed i politikken – fordi den slås sammen med klassisk musikk i rapportene. Dermed undervurderes omfanget av samtidsmusikken i

³ NOU 2025: 7, s. 15, Musikklandet Kapittel 1

politikkutforming. Det kan også fremstå som om samtidsmusikk er fremmet mer enn den faktisk er, fordi den statistisk slås sammen med klassisk musikk.

Selv om samtidsmusikken springer ut av eksisterende kunstmusikkpraksiser, utgjør de skapende og eksperimentelle uttrykkene – og ikke minst bredden av metoder, formater og tilnærminger – et bredere og annerledes felt. Det er dessuten en vesentlig forskjell mellom å skape nytt og å ivareta et eksisterende repertoar innen klassisk musikk. NKF har gitt konkrete innspill om forbedringer av dette både til KUD og Kulturdirektoratet.

Kunstneres sosiale og økonomiske rammer

Vi trenger økt kompetanse og konsistent saksbehandling i NAV. NKF deler utvalgets analyse av de mange utfordringene selvstendig næringsdrivende kunstnere møter i NAV. Det er velkjent at kunst- og kulturfeltets syklusøkonomi og kombinasjonsinntekter krever spesialisert kompetanse hos saksbehandlere for å sikre korrekt og rettferdig behandling.

Rapporter har tydelig vist hvilke utfordringer denne gruppen står overfor. Vi foreslår derfor å opprettes et spesialisert NAV-kontor med fokus og kompetanse på selvstendig næringsdrivende, syklusøkonomi og kombinasjonsinntekter. Et slikt kontor vil kunne senke terskelen for kontakt, bidra til bedre veiledning og dermed styrke denne brukergruppens sosiale rettigheter og tjenester.

Pensjonsordning og sosialt sikkerhetsnett for selvstendig næringsdrivende

Vi er positive til utvalgets forslag om å utrede en egen pensjonsordning for selvstendig næringsdrivende. NKF vil understreke at en slik ordning sannsynligvis må omfatte alle typer selvstendig næringsdrivende kunstnere – ikke bare musikere – og trolig også andre næringsdrivende grupper. Dette vil være et viktig skritt for å styrke det sosiale sikkerhetsnettet for en stor gruppe som ofte har lav og usikker inntekt.

Den største andelen av kunstnere og kulturarbeidere er selvstendig næringsdrivende eller frilansere – en arbeidsform som er nødvendig for feltet. Det er derfor avgjørende å sikre denne hovedgruppen et bedre sosialt sikkerhetsnett.

I tillegg til pensjonsordning bør også andre sosiale sikkerhetsmekanismer utredes og utvikles. Vi mener at en økning av sykepengedekningen for selvstendig næringsdrivende (enkeltpersonforetak) til 100 prosent fra 17. sykedag er et relativt enkelt og treffsikkert tiltak som bør vurderes for snarlig iverksettelse.

Et sterkere rettsvern og merking av AI-innhold

Det er avgjørende at opphavere får et sterkere rettsvern i den digitale tidsalderen. Regjeringens forslag til implementering av EUs forordning om kunstig intelligens var på dette området skuffende. Det er behov for et tydelig regelverk som sikrer vederlag for bruk av beskyttet materiale i trening av

KI, og for nye iterasjoner som genereres på grunnlag av beskyttede åndsverk. Videre må KI-generert innhold merkes tydelig.

Vi vil også bemerke at en tysk domstol nylig slo fast at OpenAI brukte opphavsrettsbeskyttede tekster uten lisens i trening av ChatGPT. Dommen markerer et historisk gjennombrudd for kunstneres rettigheter – og viser behovet for tydelig lovverk og lisensordninger også i Norge.⁴

Vi etterlyser at NOU-en, Stortinget og regjeringen snarest innfører nødvendige tiltak for å ivareta musikkfeltet.

Det norske komponistfond

Det norske komponistfond (DNKF) er en av grunnstenene i arbeidet for – og finansieringen av – ny norsk musikk. Vi støtter NOU-ens konklusjon om at *«Tilskudds- og stipendordninger er derfor av stor betydning for å sikre et levedyktig fritt musikkfelt. Kulturrådet, Fond for lyd og bilde, Statens kunstnerstipend og Det norske komponistfond har viktige ordninger for det frie feltet.»*⁵

Vi anerkjenner fondets store betydning for å stimulere aktiviteten i norsk musikkliv. I forarbeidene til loven om kollektiv forvaltning, *Proposisjon 53 L (2020-2021)*, slo Kultur- og likestillingsdepartementet fast at regelverket i DNKF er i samsvar med gjeldende EU-rett.

Vi støtter for øvrig TONOs innspill om at også utenlandske aktører som lisensierer musikkbruk i Norge må betale avgift til Det norske komponistfond, slik at det blir likhet for loven. Vi vil understreke viktigheten av at fondet videreføres i sin nåværende form, i tråd med lov om Det norske komponistfond av 1965 (§3 og §4).

NRK og samfunnsoppdraget

Vi deler utvalgets vurdering av NRKs sentrale rolle i å fremme musikkens samfunnsbetydning, tolke den og sette den inn i en bred kulturell og politisk kontekst. NOU-en understreker NRKs lovpålagte samfunnsoppdrag, som skiller institusjonen fra rene kommersielle mediehus, og som legger grunnlaget for en kritisk og informert musikkoffentlighet.

NKF mener NRK bør ha en sentral og positiv rolle i norsk kunst- og kulturliv. Vi er derfor bekymret for at eventuelle ytterligere kutt i dybde, kvalitet og bredde på musikkdekningen kan svekke NRKs rolle og gjøre institusjonen mindre relevant og troverdig.

NRK må styrkes – ikke svekkes.

⁴ <https://www.gema.de/de/w/grundsatzurteil-gema-gegen-openai>,
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/3112327/id3112327/>

⁵ NOU 2025: 7, s 281, Musikklandet Kapittel 12

Promotering og eksport av norsk musikk

Mange norske komponister arbeider internasjonalt, er tydelige stemmer i den internasjonale samtidsmusikken og vinner internasjonale priser. Likevel er det behov for et sterkere støtteapparat rundt det internasjonale arbeidet.

For oss er arbeidet til Music Norway spesielt viktig. Etter nedleggingen av organisasjonene MIC og MEN og opprettelsen av Music Norway i 2013, ble arbeidet med kunstmusikken i det frie feltet betydelig svekket internasjonalt. Vi har de siste årene hatt en god dialog med Music Norway, men innsatsen må styrkes dersom den skal opp på samme nivå som før nedleggelsen av MIC.

Der flere fagpersoner tidligere arbeidet med dette området i MIC, er feltet i Music Norway nå samlet innenfor én stilling. Samtidig har både produksjonen og antallet kunstnere i det kunstmusikalske feltet økt betraktelig.

Historisk har også de norske utenriksstasjonene spilt en viktig rolle i formidlingen av norsk musikk i utlandet. Det samme gjelder tilskuddsordningene som forvaltes av organisasjonene under Norwegian Arts Abroad. Dessverre har UD's budsjettpost til kulturfremme blitt svekket etter 2013, noe som har virket negativt inn på norske komponisters mulighet til å nå ut til internasjonale arenaer.

Vi ønsker derfor at det opprettes et eget organ for å fremme opplysningsarbeidet om norsk musikk i Norge. Ved bortfallet av MIC i 2013 og overgangen til Music Norway gikk både kompetanse og strukturer for å fremme norsk musikk — også nasjonalt — tapt. For å rette opp dette bør det **reetableres et eget organ som har som hovedoppgave å fremme norsk musikk i Norge.**

Oppsummert

For oss i NKF er ikke kunst og kultur noe som står utenfor samfunnet, men en integrert og uunnværlig del av samfunnsveven. Vi ser stadig at enkeltaktører forsøker å fryse ut kunsten og tegne et fiendebilde av den — nettopp på grunn av det mangfoldet den representerer, og hvordan den utfordrer våre oppfatninger av hva samfunnet er og kan være.

Kunst og kultur er samfunnets seil og anker. Når det stormer i verden, trenger vi et anker som fester oss i en kulturell virkelighet og tradisjon som gir trygghet og forutsigbarhet — samtidig som seilet bringer samfunnet fremover, til steder vi ønsker å dra, men ennå ikke har vært.

Tilhørighet, kunst og kultur er grunnleggende for å bygge et samfunn som henger sammen og som preges av tillit og trygghet. Vi ønsker derfor at politikerne i den videre behandlingen av utredningen viser handlekraft og velger seg kulturpolitiske tiltak og ordninger som kan sikre oss den fremtiden vi sammen fortjener — en fremtid med mange ulike musikkuttrykk og kunstformer. Et trygt og demokratisk samfunn som ikke handler om å dele oss i grupper og stenge noen ute, men om å styrke fellesskap.

Flere av tiltakene vil ha begrensede budsjettmessige konsekvenser, men stor betydning for norsk musikkliv. Vi ser frem til videre dialog og samarbeid for å sikre et mangfoldig, bærekraftig og inkluderende musikkliv.

NKF deltar gjerne i prosesser som kan legge til rette for utformingen og gjennomføringen av ny politikk som styrker musikkfeltet.

Med vennlig hilsen

Knut Olaf Sunde
styreleder, Norsk Komponistforening